

kteřé žalobci obdrželi před učiněním pojišťovacích návrhů a o kterých potvrdili, že jsou jim známy, jsou závazna jen ujednání a prohlášení písemná, poněvadž dále nápadným upozorněním na formuláři pojišťovacích návrhů byli žalobci vyzváni, by si od každého orgánu pojišťovny dali předložiti legitimaci, ze které jest rozsah jeho oprávnění patrný, jde na vrub a na vlastní nebezpečnost žalobců, když se podle řečeného vyzvání nezachovali, když si přes toto upozornění volili v důsledku vlastní culpa in contrahendo k dovolatelce cestu prostřednictvím Františka L-a, a když, nedbavše ustanovení všeobecných podmínek pojišťovacích, spolehli, že František L. jest oprávněn ke změnám v pojistce, ač z toho všeho, co jim podle všeobecných podmínek pojišťovacích musilo býti známo, musili věděti, že František L., jehož legitimaci si z vlastního zavinění nedali předložiti, nemá takového oprávnění, a ač jim již při vynaložení té péle a pozornosti, jež podle § 1297 obč. zák. může býti vynaložena při obyčejných schopnostech, zjevno býti musilo, že opravy tužkou v pojistce na původním textu nemohou míti významu. Poněvadž byl František L. poslem žalobců, jenž přinesl pojišťovací návrhy žalované pojišťovně, o které v rozepři nebylo zjištěno nic, co by opravňovalo úsudek, že po této stránce bezelstnou nebyla, pojišťovna mohla doručení pojistek Františku L-ovi jako poslu žalobců svěřiti a nebyla tímto postupem zmařena hotovost pojišťovací smlouvy. Odvolacímu soudu nelze přisvědčiti ani potud, pokud usuzuje, že tu pro omyl není platné smlouvy, pokud se týče, že nelze mluvíti ani o ratihabici, protože žalobcům byla dodána smlouva Františkem L-em opravená s ujištěním, že takto opravená pojistka úplně odpovídá původnímu mezi žalobci a Františkem L-em uskutečněnému ujednání. Smlouva uskutečnila se mezi žalobci a žalovanou přímo, úloha L-ova byla při tom jen úlohou posla, pojišťovací návrhy žalobců byly žalovanou přijaty tak, jak byly učiněny, a, uvedl-li František L. žalobce v omyl tím, že pojistky od žalované žalobcům doručované tužkou opravil, zavinili si žalobci tento omyl sami, zanedbavše nejjednodušší opatrnost, ačkoli na věc byli již ve formulářích návrhů zvláště nápadně upozorněni. Ostatně žalobci ani netvrdili, že žalovaná pojišťovna o věci věděla. Bylo však také zjištěno, že žalovaná pojišťovna považovala se za vázanou pojišťovací smlouvou a že by žalobcům byla vyplatila pojistnou sumu, kdyby byl nastal pojistný případ. Žalovaná tedy plnila, totiž nesla po dobu pojištění jeho risiko, jehož ekvivalentem je právě zaplacená premie, jejíhož vrácení se žalobci domáhají. Podle § 877 obč. zák. kdo se domáhá, by smlouva byla zrušena pro nedostatek přivolení, musí vrátiti vše, co z takové smlouvy obdržel k svému prospěchu (§§ 1431 a 1435 obč. zák.). Protože žalobci prospěch z nesení riska nemohou vrátiti, nemohou se domáhati ani vrácení premii.

Čís. 9173.

Konal-li dospělý syn otci po řadu let práce v hospodářství jen v naději, že mu bude odevzdáno otcovo hospodářství, uskutečnila se mezi

nimi mlčky služební smlouva pro případ, že mu hospodářství nebude odevzdáno.

(Rozh. ze dne 13. září 1929, Rv I 1635/28.)

Syn domáhal se na otci úplaty za práce, jež konal otci v hospodářství. **O b a n i ž š í s o u d y** žalobu zamítly. **N e j v y š š í s o u d** zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud, opíraje se o zjištění, že žalobce po řadu let konal práce v hospodářství a v domácnosti žalovaného a že tak činil jako syn a člen domácnosti žalovaného, byv navzájem vyživován, šacen a ostatními potřebami opatřován, usuzuje, že se mezi stranami neuskutečnila služební smlouva ani výslovně ani mlčky způsobem v § 863 obč. zák. uvedeným, nanejvýš tím, že žalobce práce konal, a žalovaný je přijímal. Zjištěním, že se mezi stranami neuskutečnila služební smlouva výslovně, je sice dovolací soud vázán, ale otázka, zda se neuskutečnila smlouva mlčky způsobem v § 863 obč. zák. uvedeným, jest právní otázkou, jejíž správnost musí býti v rámci dovolacího důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s. přezkoumána. Okolnost, že mezi stranami nebyla ujednána za žalobcovy služby a práce výslovně úplata, jest se zřetelem k ustanovení § 1152 obč. zák., podle něhož, nebyla-li ve služební smlouvě určena úplata a nebyla též smluvna bezplatnost, má se za to, že byla smluvna přiměřená úplata, pro právní otázku, zda se služební smlouva uskutečnila mlčky způsobem v § 863 obč. zák. uvedeným, podružného významu. Jde v souzeném případě hlavně o to, zda se zřetelem k tomu, že žalobce jest synem žalovaného, že jest mezi nimi úzký poměr rodinný, nebyly žalobcovy služby a práce konány dobrovolně, jen z ochoty, zda nešlo o mlčky uzavřenou služební smlouvu, o kterou by jistě nešlo, kdyby žalovaný byl jako otec oprávněn (§§ 144, 145, 147, 149 obč. zák.) bezplatně konání služeb na žalobci požadovati. K tomuto právnímu názoru zřejmě se kloní napadený rozsudek, leč neprávem. Jde o syna dávno již dospělého a zletilého, nyní již 38 let starého, jenž neměl zákonitě povinnosti, by »po celou řadu let«, jak nižší soudy zjišťují nepřesně, a zejména po zletilosti otci zadarmo pracoval, a žalobce tak, jak bylo zjištěno, také zdarma nehodlal činiti, protože tak činil jen proto, že choval naději, že mu otec splní v této příčině slib a odevzdá mu hospodářství, na kterém žalobce konal po řadu let všechny druhy hospodářských prací, jichž bylo zejména za těžkých let válečných zapotřebí. Na tomto základě dovolací soud usuzuje, že se mezi žalobcem a žalovaným, an žalobce práce konal a žalovaný je přijímal a an žalobce konal tak jen v předpokladu, že mu bude odevzdáno otcovo hospodářství, tedy pro případ, že mu nebude odevzdáno, nikoliv bezplatně, uskutečnila služební smlouva mlčky způsobem v § 863 obč. zák. uve-

deným. Ostatně žalovaný vůbec ani sám netvrdil, že mezi ním a žalobcem smluvena byla bezplatnost, naopak tvrdil a bylo také zjištěno, že žalobce navzájem za to živil, ho šatil a opatřoval mu ostatní potřeby. Leč žalobce domáhá se na žalovaném přiměřené úplaty podle § 1152 obč. zák.. Tato otázka nebyla nižšími soudy vůbec vzata na přetřes pro pochybný názor právní.

Čís. 9174.

Náhradu za nemovitosti vyvlastněné k účelům vodním jest (na Moravě) určití v nesporném řízení.

Zásada ústnosti a bezprostřednosti při provádění a hodnocení důkazů není v nesporném řízení uzákoněna.

(Rozh. ze dne 13. září 1929, R II 256/29.)

Soud první stolice stanovil náhradu za nemovitosti a spoluvlastnictví na vodním právu vyvlastněné k účelům vodním, rekursní soud nevyhověl rekursu vyvlastněných.

Nejvyšší soud nevyhověl jejich dovolacímu rekursu a uvedl v otázkách, o něž tu jde, v

důvodech:

Především jest se zabývati otázkou přípustnosti nesporného řízení, neboť stěžovatelé uplatňují, že se soudní určení náhrady za vyvlastněné pozemky může státi jen pořadem práva, a poukazují na usnesení rekursního soudu ze dne 28. listopadu 1924, v jehož důvodech byl tento názor vysloven. Rekursní soud projevil tento názor jenom mimochodem, vyřizuje útratový rekurs, projev jeho nebyl rozhodnutím, jež mohlo nabýti právní moci a z něhož účastníci řízení mohli nabýti práv, proto nebyl závazným pro další řízení. Názor jest nesprávný. Zemský vodní zákon ze dne 28. srpna 1870, čís. 65 z. zák. rozeznává mezi odkázáním soukromoprávních nároků na žalobu a mezi soudním určením náhrady. V onom případě vyhrazuje účastníkům prostě pořad práva (§ 88), kdežto o náhradě ustanovuje v § 87, že, nejsou-li účastníci spokojeni s náhradou vyšetřenou ve správním řízení, »má suma náhrady býti stanovena nálezením soudním, k čemuž jest přizvati obě strany«. Již doslov tohoto předpisu poukazuje zřejmě na řízení nesporné. Rámcový říšský vodní zákon ze dne 30. května 1869, čís. 93 ř. zák. ustanovuje v § 17, z něhož jest § 87 zemského vodního zákona převzat, že soud má náhradu určití »durch gerichtlichen Befund und Zuziehung beider Teile nach den Grundsätzen des Expropriationsverfahrens«. Zásady tu zmíněné jsou nyní stanoveny v zákoně ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák. o vyvlastnění pozemků ke stavbě a provozu železnic, a ten předpisuje v § 24, že soud má postupovati při určení náhrady řízením nesporným. Stejně ustanovení mají všechny novější zákony vyvlastňovací, tak na příklad již zákon ze dne